

Tím vším těžší je dílo, neboť název předmětu soukromého práva středoevropského byl vyroben dříve než předmět sám, tedy opacně než se stalo vlastně u veřejného. Ale přesto praktická potřeba studijní nutila prof. Stiebra vydati nástin, příručku, jak zve to autor v předmluvě. Nesnáze pojmu objevily se nesnázemi i při řešení otázek tak těžkých. Prof. Stieber rozdělil veškerou danou masu ve dvě veliké vývojové skupiny podle receptce: samostatný právní vývoj, jež podává v právě vyšlém prvním díle, a další vývoj závislý na právu obecném. Autor se neostýchal přidržeti se správně běžné a vžitě již systematiky římskoprávní, což usnadňuje jednak přehlednost a jednak neruší základního stanoveného rozvržení práva středoevropského vůbec, rovněž římskoprávního, na veřejné a soukromé právo (srv. str. 6.). Předesílá nejprve část všeobecnou o práv. řádu, o osobách a věcech a o práv. skutečnostech. Pak teprve se obrací k části zvláštní, v níž na prvním místě pojednává o právu obligačním, respektive ve smyslu germanistickém o dluhu a ručení*) (Schuld und Haftung). Na to následuje vypsání práva věcného, rozvrženého podle předmětů jeho na nemovitostní a movitostní, pak dochází na právo rodinné a konečně na dědické.

Autor musil pracovat kasuisticky: z jednotlivých právních případů snaží se generalisací vyvoditi normu, jež — jak ani jinak nelze ve středověkém právu — není ve své konstrukci vždy jednotná a je nutno odkazovati na řadu výjimek. Ku konci své práce prof. Stieber připojí přehled literatury i pramenů. Kniha sama, o níž závěrečný úsudek bude možno pronést až po vyjití druhého dílu, je úplnou novinkou v naší právnické literatuře a bylo by si jen přát, aby ve svém poslání jako studijní pomůcka splnila svůj úkol.

Ča.

Otto Peterka, Rechtsgeschichte der böhmischen Länder. In ihren Grundzügen dargestellt. I. Geschichte des öffentlichen Rechtes und die Rechtsquellen in vorhusitischer Zeit. Liberec 1923, str. 183, 8°, cena 28 Kč váz. — Prof. Peterka na německé universitě v Praze po dlouhé přípravě vydal první díl svých právních dějin zemí české koruny. Rozdělení právních dějin u Peterky shoduje se s rozdělením, jak je pojal Čelakovský a Kapras. Autor však před vlastní dobou historickou přidává periodu úvodní, dobu pravěku do 9. stol. po Kr. Odtud počíná druhá doba — doba jednotného knížectví Přemyslovského a zřízení hradského až do konce stol. 12. Nová další perioda objímá XIII. a XIV. věk. V oddílu prvním, v době o pravěku, autor uvádí theorie o prvotním osídlení naší země a o sociálním zřízení prvotních českých Slovanů. V obou dalších periodách postupuje tak, že nejprve líčí vývoj státního zřízení a u každé periody zvláště připojuje dějiny pramenů.

Kniha Peterkova jako příručka pro studium má své přednosti. Vyniká jasností a přehledností, a to i tam, kde autor uvádí řadu sporných otázek a názorů (na př. str. 26, 28, 60 atd.). Tím není ovšem řečeno, že kniha nepřináší i vlastních poznatků autorových (na př. str. 43 o Statutech Konrádových). Autor při jednotlivých otázkách uvádí pod čarou nejhlavnější literaturu, a to do doby nejnovější. Posuzuje kriticky názory v literatuře vyslovené a jasně vytýká, kterému ze sporných názorů dává přednost. V některých sporných otázkách přiklání se plně k autorům českým (na př. o kolonizaci, str. 60), jinde dává přednost názorům vysloveným autory německými (poměr Moravy k říši německé), ale všude dbá přísně nestrannosti.

Snad by bylo možno látku jinak systematicky rozvrhnouti, na př. pokud jde o kap. VII. v druhém oddílu a kap. VI. v třetím oddílu, které pojednávají o sociálním rozvrstvení obyvatelstva resp. o stavech a které by bylo lze posunouti v systému ku předu, ale přes to práce autora

*) Stieber tu poprvé v češtině užil termínu: »právo dlužní a ručné«. O vytváření terminologie lze zajisté se rozhovořovati. Její správnost — podle mého skromného soudu — záleží v praktičnosti.

působí dojmem ucelenosti a jest na ni patrna dlouhá pečlivá příprava. Také vylíčení dějin pramenů při každé periodě zvláště, ucelenosti jest na prospěch. V některých otázkách autor dovolává se analogie v jiných říších (francké, v Uhrách, v Polsku), čímž rovněž kniha získává.

A ještě jednou předností se kniha vyznamenává: jest vzorně vypravěna, tištěna na krásném papíře a, ač vydána nakladatelem, obchodníkem, stojí v obchodě váz. 28 Kč.

Rr.

Albín Bráf: Život a dílo III. Výbor statí z hospodářské a sociální politiky. Vydali prof. Dr. J. Gruber a dr. C. Horáček. — Vesmír. — 1923. — Str. 206 — 30 Kč.

Dílo zvěčnělého prvního našeho národohospodáře světové úrovně A. Bráfa dospívá ve výboru, pořádaném jeho nástupci na pražské universitě svazku třetího. Dle zpráv časopiseckých vyjde ještě svazek čtvrtý (»Rozličné statí«) a pátý; tento poslední s životopisem autora z péra dra J. Grubra. Tak bychom měli s předválečným vydaním jeho »Národohospodářské theorie, politiky a finanční vědy« (bohužel nyní už rozebranými) celkový profil našeho národohospodářského klasika aspoň v hrubých rysech vyznačený. Jest ovšem litovati, že přítomný soubor jeho prací nebude úplným, neboť ten obsáhl by nejméně deset svazků proti nynějším pěti. Ale i tak musíme býti vděční »Vesmíru«, že podjal se tohoto záslužného úkolu. — Přítomný svazek obsahuje statí z národohospodářské politiky a to zemědělské, průmyslové, obchodní a sociální. Všeobecně dlužno je charakterisovati nejen jako klasické články významu historického, jež v dobách, kdy byly napsány, splnily už svůj úkol, nýbrž většinou jako články docela aktuální, které mohou býti vzaty za podklad při řešení leckterého úkolu národohospodářské politiky. Tak má se věc na př. se statí »Základní zákon zemědělství a družstevní svépomoc«, v níž jedná se o zákonu o ubývajícím výnosu z půdy jako zákonu formálním, jehož platnost industrialisací a komercialisací zemědělství dá se posunovati stále se vzrůstajícími pokroky techniky. »Zemědělství české za posledních padesát roků« je historickou retrospektivou, v níž Bráf byl vždy mistrem, »Dva staré návrhy na odklizení dluhů pozemkových« jednájí o řešení tématu, jak podali je r. 1847 a 1848 Tebeldi a Vidal s kritikou autorovou. Historického rázu je rovněž »Příspěvek k dějinám zemědělského vyučování v Čechách«, kde opravuje a doplňuje svoje názory o této otázce projevené v »Oesterr. Staatswörterbuch«. V průmyslové politice rázu historicko-retrospektivního je stať »Národohospodářský vývoj český a Jednota ku povzbuzení průmyslu v Čechách«, rázu hodně aktuálního »O zlatém dnu maloživnosti« a »Panství obchodu«. »Ochranné clo« a smlouvy obchodní v Rakousku« v politice obchodní je historickým zkoumáním vývoje rakouského celního systému, jak jeví se postupně od konce 18. stol. v uzavřených obchodních smlouvách s cizími státy. V sociální politice je nejdůležitějším přetisk »Almužna a mzda« ze »Sbírký přednášek a rozprav« (redakce Goll-Hostinský), z r. 1883. Předmětem je instituce chudinství, její historický vývoj od dob antických do moderních, kde ji spojuje s institucí pensijního pojišťování, jemuž jsou věnovány další dva články. Zajímavým je článek v »Lumíru« »Obec dělnická«, který nás do jisté míry zaráží, čteme-li pod ním datum 1876. Líčí tu »Cité ouvrière« v Mylhúzách vystavěnou francouzskou průmyslovou společností, která tehdy měla v plném svém rozkvětu slaviti čtvrtstoletí svého trvání. U nás, ač píšeme už 1924, marně bychom hledali rozřešení otázku dělnického bydlení tak uspokojivě pro obě strany.

V. V.

Albín Bráf: Život a dílo. Díl IV. Rozličné statí. Str. 225. Cena Kč 34.— (neudána).

Díl IV. rozdělen jest na 5 částí, v něž pojatý jsou statí z politiky úvěrní, z finanční vědy, ze statistiky, o vzdělávacích problémech a o českém obrození národohospodářském. Upozornil bych zvláště na články: